

בבית המשפט העליון בירושלים בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק

בג"ץ 2293/17

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט ג' קרא

העותרים: 1. אסתר צגיי גרסגהר
2. צגה קיברום מהרטב
3. סלומון קאסה
4. סמסון מספן
5. אברהים יוסף מוחמד אחמד
6. יוהאנס פרסניי
7. יאקוב ג'מאל
8. קו לעובד
9. א.ס.ף - ארגון סיוע לפליטים
10. המוקד לפליטים ולמהגרים
11. האגודה לזכויות האזרח בישראל
12. ARDC - מרכז לקידום פליטים א
13. רופאים לזכויות אדם - ישראל

נגד

המשיבים: 1. כנסת
2. שר הפנים
3. שר האוצר
4. שר הרווחה והשירותים החברתיים
5. בנק מזרחי טפחות

המבקש להצטרף
כעותר:

איגוד המסעדות בישראל (ע"ר)

המבקשים
להצטרף
כמשיבים:

1. איתן מדיניות הגירה ישראלית (ע"ר)
2. סינוני אילה ו-35 אחי

המבקשות
להצטרף כידוד
בית המשפט:

1. שדולת הנשים בישראל
2. איתך - מעכי משפטניות למען צדק חברתי
3. תנועת אחותי - למען נשים בישראל
4. המרכז לנשים אריתראיות בישראל
5. יוניטף - UNITAF
6. רוח נשית - עצמאות כלכלית לנשים נפגעות אלימות
7. מרכז אדוה
8. העמותה להעצמה כלכלית לנשים
9. המכללה
10. עמותת יערוס אלבחר (כלת הים) לאישה ביפוי
11. נע"ם - נשים ערביות במרכז

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: ג' באב התשע"ז (26.07.17)

מזכיר הרכב
קלדנית: תום תביב
ענת

בשם העותרים: עו"ד מיכל תג'ר; עו"ד אלעד כהנא

בשם המשיבה 1: עו"ד אביטל סומפולינסקי

בשם המשיבים 2-4: עו"ד רן רוזנברג

בשם המשיב 5: עו"ד רן פלדמן

בשם המבקש
להצטרף כעותר: עו"ד רני שורץ; עו"ד אושר הרוש; עו"ד הלית שמחוני

בשם המבקשים
להצטרף כמשיבים: עו"ד דורון טאובמן; עו"ד יאנה לורייה

בשם המבקשות
להצטרף כידיד בית
המשפט: עו"ד גיתית שריקי; עו"ד נמרוד אביגאל

פרוטוקול

כבוד השופט ע' פוגלמן: החומר שלכם נמצא בפנינו ואחרי טיעוני הצדדים נאפשר השלמה קצרה. מקובל עליכם?

עו"ד שוורץ: לא צרפנו חומר ולא קיבלנו החלטה.

כבוד השופט ע' פוגלמן: אז אולי קודם נשמע את תגובת הצדדים לגבי בקשת הצטרפות מטעם המשיבים?

עו"ד תג'ר: אנו משאירים לשיקול דעת ביהמ"ש .

עו"ד סומפולינסקי: אנו משאירים לשיקול דעת ביהמ"ש .

עו"ד רוזנברג: גם אנו משאירים לשיקול דעת ביהמ"ש הנכבד.

ניתנה החלטה

עו"ד תג'ר: אנו מבקשים לחדד רק את עיקרי הדברים. יש פה חומר רב. אנא חדדו את הדברים שאתם חושבים שהם חיוניים.

עו"ד תג'ר:

קשה לי ולא ידוע לי כיצד לומר שזה הסדר חסר תקדים ודרמטי. אני לא מגזימה בהשלכות של
 ההסדר הזה שגוזל מאנשים עניים שמקבלים שכר נמוך, גוזר להם 20 אחוז מהשכר שלהם
 במשך כל חודש לתקופה לא קצובה. הזכות שכר מינימום, קבלת שכר במועד, מדובר בהלנת
 שכר שאמורה להימשך שנים רבות. הם עובדים שבוע בממוצע ולא יקבל שכר מלא. לאור
 ההסדר הזה. יש פה חמישה עותרים שעוסקים בכך ואנו רואים והארגונים שהצטרפו לעתירה
 רואים לאחר שההסדר זה יושם לא זוכים לזכויות שלהם. אנשים מוציאים ילדים ממחסנים י
 לדים ששם הילדים שוהים במשך שעות רבות בגין חיטון בחודש כאשר הם משאירים שם את
 הילדים לפעמים עד שתיים עשרה בלילה אחרת הם לא ישדרו כלכלית. מכבידים בכך על
 הקהילות. זו לא מדיניות כלכלית, האנשים האלה נמצאים פה הרבה זמן. יש פה אנשים
 שעובדים בשכר מאוד נמוך בעבודות הכי "מלוכלכות" והכסף אוזל להם. אי אפשר לחזות
 מראש עד כמה זמן יעזור להם הכסף הזה. אנו מבקשים בעתירה לבצע חקיקה, זו דרישה
 גדולה. אני חושבת שהנחת המוצא של ביהמ"ש הנכבד ביחס לביטול חקיקה שעמדו הגורמים
 המקצועיים ושקלו את הנושא, שקלו אותו, למדו אותו וידעו לתת הערות אבל לא במצב הזה.
 זה הסדר מאוד מורכב, וגם הזמן שניתן לגורמים המקצועיים ללמוד את החוק לפני הוועדה היה
 זמן קצר. הוכנסו שינויים בחוק הזה בלחץ זמנים כאשר היה קשה להיערך.
 הפער בין החופזה בהליך החקיקה לבין ההשלכות הבלתי נתפסות, התקדים, זה חוק לא חוקתי
 וספק באם הוא יעבור, אני חושב שפער הזה, מלמד שזה המקום להתערב במעשה החקיקה.
 זה נידון בפני ביהמ"ש הנכבד הזה, עמד על התנאים הנידונים שרובה שוהה תחת הגנה של אי
 הרחקה למדינת המוצא כי נשקפת להם סכנה.

כבוד השופט ע' פוגלמן: ביהמ"ש דן בנושא שלוש פעמים בהרכב מורכב. אני מציע לתפוס את
 השור בקרניו באמת ולהתקדם.

כבוד השופט א' שהם: אתם מ בקשים לבטל את החוק כולו?

כבוד השופט ע' פוגלמן: אנו מבינים איפה משקל הכובד, אנו נשקול את זה.

עו"ד תג'ר: כן, בהחלט. לטעמנו זו תכלית אחת שברורה ונאמרה בכל הדיונים בוועדה, לפני
 חקיקת החוק, הצהרת ראש הממשלה על מתווה חקיקת החוק, התכלית לדחוק את האנשים
 האלה לעוני על מנת שיעזבו את ישראל כרגע.

אנו טוענים שזה ניסוח בעינינו מטעה, מה שאמר ביהמ"ש הנכבד שהתכלית מניעת ההשתתפות
 של מרכזי הערים לגיטימית, אבל כאן לא. הם מתרכזים איפה שיש להם מקום לעבוד, איפה
 שהם יכולים להצטופף בדירות. בעצם לדחוק אותם לעוני כאשר מדינת ישראל התחייבה לפי
 החוק בינלאומי לתת להם מקום. כל שלושת התכליות שצוינו יכולות להתממש רק על ידי
 תכלית ממשי. החוק נועד לתת להם נקודת פתיחה טובה לחיים בהמשך. זו נקודת פתיחה מאוד
 צינית ומקומם. לדרוש מהם לחסוך עשרים אחוז מהשכר כדי שתוכל להשתמש בשכר הזה

1 בעתיד. התכלית הנוספת שהמדינה מציינת כדי לשמור על זכויות המסתנן. פה הדבר הייחודי
2 שיש פה וזה גם בקושי רב זה הרכיב המעשי. מדובר בהפרת זכויות בחוקי העבודה משנות
3 החמישים וזה חסר תקדימי לפגוע בהם. עוד תכלית, להפריש חלק מהשכר, זה רק מתייחס
4 לרכיב המעשי. אין משמעות מבחינת עובדים ישראלים בכך שהם עניינים יותר.
5 כנייל לגבי העסקת עובדים מסתננים.

6 מה שהמדינה אומרת בנושא פגיעה בזכות וקיום בכבוד. עם כל הכבוד הם מצהירים שהעותרים
7 שלנו מעוררים אמפטיה אבל לא משקפים את המציאות. דוח מבקר המדינה התייחס לכל אחד
8 מהמשיבים והמצב המתפיר את האוכלוסייה הזו, בריאות וכו', הדברים נכתוב בדוח 64 ג של
9 מבקר המדינה. הסכומים שהופקדו לחלוקה מביאה אותם לשכר ממוצע ברוטו 4000 שקל וזה
10 פחות משכר מינימום שמגובה במדד של מ"ל. מתחת לזה זה חיים בעוני. זה נתונים שלמשיבים
11 יש אותם, הם יודעים אותם וזה בהחלט מקומם.

12 עוד מרכיב מקומם. עדיין פה פגיעה עצמאית בקניין, עשרים אחוז מהשכר בעצם נלקח ממנו
13 מדי חודש והוא לא יכול להשתמש בו, לא בשביל לממן לימודים, לא להחזיר כופר שהוא משלם.

14

15 כבוד השופט ע' פוגלמן: המשיבים אומרים שהפגיעה בקניין הוא מוגבל.

16

17 עו"ד תג'ר:

18 המשיבים אומרים קודם שזה מוגבל בזמן אבל אף אחד לא יודע מה הצפי. זאת פגיעה קשה
19 בקניין.

20 עוד טענה של המשיבים שהפגיעה פחות ממה שאנו טוענים כי מדובר רק בארבעה עשר אחוז. זו
21 התפלפלות. העובדים הישראליים מ קבל ביטוח בגין אובדן חוסר עבודה, זקנה. מבקשים מקלט
22 ביום מן הימים הם יקבלו את מה שהם הפרישו בלבד. עוד טענה אחרונה של המשיבים בקשר
23 לפגיעה בקניין היא שזה מתקזז בגלל שיש מהצד השני את ההטבה על הפקדות המעסיק. זה לא
24 מתקזז. המעסיק מפקיד לקרן את מה שהעובד אמור לקבל עם סיום העבודה. בנוסף ההסדר
25 כולל שורה של קנסות בלתי נתפסים על עיכובים ביציאה מן הארץ במועד. כלומר זכויות
26 סוציאליות שלהם נפגע ללא כל שימוע ללא כל סיבה רק בגלל שהם שהו יותר חצי שנה לאחר
27 שהם שהו פה שנים רבות.

28 אנו מגיעים לפגיעה שלישית והיא פגיעה בשוויון. זה חסר תקדים בשוק העבודה להפלות קבוצה
29 עם מאפיינים אתיים, חוק שכר מינימום מחייב את כל המעסיקים שנמצאים בישראל במשך
30 שנים שרבות. לשם הדגמה עבריון שיצא מהכלא על עבירות חמורות יותר זכאי. מהבחינה הזו
31 החוק הוא מאוד באופן קיצוני פוגע בשוויון. אין הצדקה להפלות אותם עוד יותר.

32 עוד אציין בהתחשב שאדוני מבקש שלא אכביר במלים על המעמד, מפנה לחוות הדעת שהזכירה
33 את העניין שאסור להפלות מבקשי מקלט. המדינה חוזרת ואומרת שאין חובת קליטה לגבי
34 האוכלוסייה הזו. אף אחד לא חולק שהמדינה לא נתנה ולא מתכוונת לתת. המדינה לוקחת את
35 הדבר היחיד מהאוכלוסייה הזו, כניסה לשוק העבודה, את זה היא רוצה לקחת. \

36 בסוף הדיון נרצה בהתחשב למה שאמרתי וגם לאור חומרת הזכויות הנפגעות בקשתנו למתן צו
37 ביניים להסדר הזה.

כבוד השופט ע' פוגלמן: הגשתם שתי בקשות.

עו"ד תג'ר:

בכמה מלים, אני חושבת שמה שאמרתני אז על הדרמטיות של ההסדר הזה ואנו כבר רואים מעשות תיקים את ההשלכות החמורות של ההסדר הזה. אנו חושבים שעל בסיס זה יש מקום לתת צו ביניים.

כבוד השופט ע' פוגלמן: יש טענה הפוכה נגדכם, ההסדר עמד בעינו ואפשר היה לתקוף אותו.

עו"ד תג'ר:

מפנה להלכות של ביהמ"ש הזה שאי אפשר להגיש עתירה לפני החלת ההסדר, אבל להפעיל הסדר שהוא עדיין לא בשל גם בנושא שהמדינה מזכירה שיהיה תקנות של משיכת הכספים האלה לפני המועד.

כבוד השופט ע' פוגלמן: האם זה היה משנה את עמדתכם לגבי חוקיות החוק?

עו"ד תג'ר:

המדינה מודה שיש מקרה קיצון שנגמרו לאנשים לשפל בלתי נפתס, לפחות להקפיא את ההסדר הזה עד אשר יחוקק החוק. אני פגשתי עשרות אנשים והתברר שמעסיקים מחזיקים בכסף ולא העבירו לקרן. חלק מהסיכות נובעות מהעד אכיפה ומכשלים טכניים. ההסדר הזה לא בשל להתחיל להפעיל אותו כעת ללא התקנות האלה. עד אז לפחות להקפיא ולא לדרדר את האנשים האלה לעוני חמור יותר.

עו"ד שוורץ: כבודכם, המעסיקים של ארגון המסעדות הוא מעסיק מחלק נכבד של מבקשי המקלט. אנו מעסיקים כעשרים אלף מבקשי מקלט. המעסיקים מבקשים לשלם את הזכויות הסוציאליות אבל הבעיה זה ההסדר. בעצם מה שקורה פה המעסיקים נדרשים לעמוד בחובת תשלום גדולה מזו שהיתה מוטלת עליהם כאילו מדובר בעובד מן המניין ומצד שני הכספים הסיכוי שיגיעו לכיסם של אותם מ' בקשים מקלט הוא קטן, בטווח שהכסף הזה נמצא בקרן בבנק, בזמן הזה הכסף לא מגלם שום זכויות סוציאליות להפרשה לקופת קרן. המעסיק נשאר למרות ההפקדה חשוף. ההסדר הזה הוא מקל על הגבייה כפי הוא מנסה להיות מוצע. הוא מייצר תשומות והכבדה ניכרת על המעסיקים. עד עכשיו מהרגע שההסדר הזה נכנס לתוקפו לא ניתן להפקיד את הכסף לחשבונות הבנק.

כבוד השופט א' שהם: מה הסיבה?

עו"ד שוורץ: פשוט כשל טכני.

1 לא בכדי אנו המסעדות נמצאים פה, אין אף תמריץ בשוק ומאידך אין עובדים ישראליים
 2 שמוכנים לבצע את אותן עבודות. הפגיעה הכלכלית בענף הזה נראות כבר בשטח. יש פה הכבדה
 3 כלכלית על המעסיק ולכן העסקים ייסגרו. העובדים נוטשים את מקומות עבודה אחרים כדי
 4 שהשכר שלהם לא ייפגע. העסקת מבקשי המקלט יקרה, בפני ביהמ"ש מונח להכרעה הכרעה
 5 לגבי היטל של עשרים אחוז. הדברים קשורים אחד לשני. עלות העסקתו של מבקש מקלט היא
 6 יקרה, מצד אחד אין כוח אדם חילופי ומצד שהי העסקת העובד היא יקרה. זה עוד היטל נוסף
 7 כאשר ההיטל הזה לא נולד בהקשר של עובדים זרים.
 8 אם אנו מנסים מכיוון המעסיקים לתאר את הפגמים העיקריים בחוק הזה, אז הסכום ההפקדה
 9 הוא גבוה מסכום ההפקדה הרגיל, לפחות בשלושה וחצי אחרים ולא ברור מדוע צריכים
 10 להפקיד יותר מאשר עובד אחר. העובדים האלה עובדים כתף אל כתף עם אחרים באותה
 11 מסעדה, נוצרת אפליה וחוסר שוויון מאוד בולט לעומת העובדים הישראליים. האפליה הזו
 12 פוגעת.

14 כבוד השופט ע' פוגלמן: אדוני אומר שמפלים לטובה את עובדי המקלט?

16 עו"ד שוורץ:

17 להיפך, עובד המקלט לא מקבל את אותן זכויות מהמעביד שרוצה לתת להם את אותן זכויות.
 18 אנו מדברים רעל גביית חמישית משכרו של העובד. למעשה הנוהל והחוק לא מבטיחים הכסף
 19 שמעביד מפריש יגיע לכיסו של העובד. שיוכל לעשות איזה שימוש עקיף בכספים האלה כפי
 20 שמותר. לא מדובר פה בפתרון סוציאלי, לא מדובר במנגנון שבא לפתור את בעיית הפנסיה,
 21 מדובר במנגנון שעל אף שהיא הצהירה את העסקתם של העובדים כאשר היא דוחקת אותם
 22 בפועל החוצה מהמדינה למרות שיש הבטחה שאי אפשר להרחיקם.
 23 החל מחודש מאי המעסיקים מתמודדים עם מצב שהוא בלתי אפשרי והוא ישפיע על הענף בכל
 24 רמה שהיא. אנו סבורים שבשלב הזה יש להקפיד את ההסדר הזה.

27 עו"ד רוזנברג: הדברים כתובים ואשתדל לגעת בנקודות העיקריות. במעוף הציפור יש כמה
 28 סוגיות שיש מקום לחדד בטעון החוקתי. (ארגון המסעדות צורף כעותר ואין פה צו על תנאי
 29 שמבקשים העותרים העיקריים).

31 כבוד השופט ע' פוגלמן: יש להם בקשה חילופית.

34 עו"ד רוזנברג: אני חושב שהנקודה העיקרית בטעון העותרים כך נדמה לי לפחות זכות לקיום
 35 מינימאלי בכבוד.

37 כבוד השופט ע' פוגלמן: קראנו את הניתוח.

עו"ד רוזנברג:

יש פה משוואה שלא נקבעה עד היום בפסיקתו של ביהמ"ש שעוסקת בגזלת משכר מינימום בישראל, לא המצאות בקיום אנושי שלא מתאפשר וזו נקודה קריטית. הטעון הזה לא נטען עד הים בפני כבודכם וגם בפסיקה לא אומץ ובעיני זה טעון קרדינאלי. אני חושב שיש בעיה הטעון הזה ו חשוב למקד את המבט בנקודה הזו.

כבוד השופט ע' פוגלמן: העניין הזה טעון מחשבה, אבל מטעמי אינטרס הזמן אדוני יעבור לפסקת ההגבלה.

עו"ד רוזנברג:

השאלה מה מביאים לתוך פסקת ההגבלה.

כבוד השופט ע' פוגלמן: כתבתם את זה באופן בהיר והנקודה ברורה.

עו"ד רוזנברג:

לגבי זכות קניין אנו בעצם רוצים לתדד את הפגיעה ובהקשר הזה זה הצו חל על כלל העובדים בישראל. מבחינה נורמטיבית כבר יש חובה לעשות כן. הנטל העודף הוא של ארבעה עשר אחוזים ולא עשרים ולזה כמובן יש משקל. דיברנו על מישור הזמן, אין פה שלילה של קבע, אין פה הפקעה, יש פה שימת כספים לטובת תכלית שיהיו מושבים. חברי טען שבסופו של דבר הכסף יישאר בקופת המדינה וזה לא נכון. מפנה לפקודה שהוא יצר מנגנון של הפרשה, שבהם מפנה לחיוב התנאים והתקציב של מרכז שהייה בחולות, בכל אופן לא מדובר על מיסוי הפקדות אלא רק על הפיקדון.

אין פה שום מטרה לקבוע הסדר של שלושים ושישה אחוז מאותם עובדים כדי להשאיר בקופת המדינה. נטען שזה מעולם לא יגיע לעובד ואני לא יודע מדוע. ניתן להעביר לעובד את הכספים בין אם הוא נמצא בארץ ובין אם הוא נמצא חוץ לישראל. הטענה שהכספים לא יגיעו לעובד, הטענה לא נכונה. כמות העובדים המועסקים ואת היקף ההפרשות, בהקשר הזה אני מחבר עם מה שפירטנו בתגובה לצאת באוגוסט לכל קורא מהציבור יוכלו לשלוח את טענותיהם והנושא יידון.

לגבי פגיעה בזכות שוויון, הן במישור הגדרת קיומה של פגיעה בזכות שוויון והן בדבר היכולת לקשור את הפגיעה בזכות שוויון במסגרת הסדר הביניים. הדברים פורטו בכתובים.

עד כמה שאני הבנתי לא ניתן מענה לטענות האלה.

בעניין התכלית, אני חושב שיש כוונה שגויה גם של המציאות וגם של פועלו של החוק כאשר המדינה באה ואומרת שלא כל מדיניות שלא מאפשרת קליטה המשמעות הרחקה או דחיקה כלפי חוץ. כבוד ראש ההרכב כתב בפירוש מבחינת האמצעים שגורמים לידי הרחקה, אנו סבורים שהחוק רחוק מכך. הבאנו נתונים לגבי ייעודי היציאה של האוכלוסייה אותם עובדים מסתננים מאריתריאה.

כבוד השופט אי' שהם : מה התכלית של החוק בעצם?

עו"ד רוזנברג :

יש יצירת כלי כלכלי לעידוד יציאה של העובד בזמן שיתאפשר על פי החוק. מדינת ישראל רוצה שבעוד שנתיים או שלוש שאותו אדם יוכל לצאת ושתהיה לו סיבה לצאת. יחד עם זאת המדינה רוצה שיהיה פה אמצעי כלכלי, וברור הרצון הטבעי שלהם להישאר. יחד עם זאת המדינה רוצה ליצור תמריץ כלכלי שיאפשר את יציאתם. לדעתנו יש בכך כדי להגשים את התכלית בצורה מידתית ולא עולה לאותם אמצעים דרסטיים מרחיקים. עשרה אחוז שזה סדר הגודל שעובד ישראלי מפריש, ופה אנו מדברים על שיעורים של עשרים אחוז. מפנה לתגובה בכתב, החוק מיצר כלים משולבים והתכליות מתחברות לכל אחד מאתם רכיבים.

כבוד השופט אי' שהם : השאלה באם בפועל אין כאן איזושהי מטרה לדחות אותם לשוק העבודה. וזה מתקשר למה שאמר נציג המסעדנים עניין ההיטל של עשרים אחוז, נכון שזה לא אותו דבר אבל זה מייתר את העלות למעסיק וזה גורע משכרו של העובד שהבנו ששכרו מאוד נמוך, השאלה באם אין כאן חשש שהתוצאה של החוק ידחק אותם משוק העבודה. זה מייקר במידה גבוהה את עלות העבודה של העובדים האלה מצד אחד ו מצד שני חלק משכרם מופרש להרבה זמן, והתוצאה יגרום להוציאם משוק העבודה.

עו"ד רוזנברג :

אני חושב שבאופן כללי הטעון שאין עובדים חילופיים מול המציאות שנגלית אל גורמי המדינה, אני חושב שבמידה מסוימת של היתממות, כאשר מצד אחד אומרים שאין עובדים חילופיים ומצד שני הם טוענים שהם עובדים כתף מול כתף עם עובדים ישראליים בכל מה שקשור לעלויות התעסוקה יש מקום לשאוף להשוואה. חלק ממדיניות כלכלית שרואה המדינה למנוע את הפגיעה בשוק העבודה ביחס לקבוצות סוציו אקונומיות באוכלוסייה הישראלית. לנסות להתמודד עם התופעה שהמעסיקים מעסיקים אותם באופן פוגעני ובמובן הזה אנו חושבים שזה לגיטימי לייצר השוואות.

כבוד השופט אי' שהם : בעתירה ההיא היא עתירה חוקתית, השאלה לדעתך לא צריך לראות את הדברים כמקשה אחת ולא לנתק את העניין הזה מהעניין ההוא, או שאפשר לבודד את הנושא הזה?

עו"ד רוזנברג :

אני לא מכיר שם את עמדת המדינה, אבל היטל הוא דבר אחד וכספים שמועברים לפיקדון שיועמדו לאחר מכן לטובת העובד כאן וזה נותן גם מענה למעסיק. לדעתי זה לא אותו דבר כמו היטל.

1 התקנות בעיננו שיש כבר נוסח שעובר בין משרדי הממשלה אמורות לתת מענה לאותו מקרה
2 קיצון.

3
4 כבוד השופט ע' פוגלמן: מכיוון שהתקנות מיועדות לפתור מקרה קיצון, הבעיה עדיין תעמוד
5 בעינה. הבעיות כפי שהוגדו בעתירה לא מקבלות בעיות על יד הפתרון הזה.

6
7 עו"ד רוזנברג: פתחתי ואמרנו שהדברים ברורים וכתובים, ובכל זאת השאלה באם הוכחה
8 הפגיעה בזכות קיום, לכן הגדרת הבעיה היא משליכה מכוח חוקתי, גם בהנחה שיהיו אותם
9 דברים המפורטים אז נרצה לתת להם באמצעות החוק. בסופו של יום התקנות גם צריכות לעבור
10 אישור של הכנסת, של ועדת העבודה. ככל שהדבר כרוך במשרדי הממשלה וגם לא יכולה להיות
11 לכך ערובה, לכן אנו סבורים שיש להמתין לאותה עת.

12 חשוב לומר שנוסחת המחוקק שיצר לפרוצדורה להתקנתם היא בעצם מהווה ביקורת
13 פרלמנטרית. פה רואים שהמחוקק יצר נוסחה יותר מאוזנת. אני רק מחדד שאפשר גם לחשוב
14 אחרת.

15 לגבי הצו הביניים, אני חושב שפירטנו את הדברים בשתי התגובות באריכות, המקרה של צו
16 ביניים שמקפיא חקיקה הוא דרמטי. אני בהחלט סבור שהמקרה הזה נבדל באופן משמעותי
17 מתיקים אחרים. לכל אורך העתירות שהתבררו ובסופו של יום שביהמ"ש הנכבד מצא להתערב
18 בחקיקה מצא לנכון לא ליצור איזשהו ואקום. לשיטתנו אין מקום להוציא צו ביניים.

19
20 עו"ד סומפולינסקי:

21 אנו הצטרפנו לעמדת המדינה. ההליך בכנסת היתה די ברורה גם בהקשר שראוי היה לפצל את
22 ההסדר הזה מהסדר הכולל שהיה באותו תיקון ואכן ההסדר מאפשר קשיים חוקתיים.

23
24 כבוד השופט ע' פוגלמן: היועץ המשפט של הכנסת הגדיר בדיוק את הבעיה.

25
26 עו"ד סומפולינסקי:

27 בסופו של דבר הבחינה של הדברים היא בחינה בדיעבד, כאשר חשבנו שלא נכון לראות את
28 החליף הזה שנפל בו פגם מהותי. לגופם של דברים ההסדר של היועץ המשפטי של הכנסת עבר
29 חיכוכים שונים במהלך החקירה ובכל זאת גם הופחת חלק מהמעביד, ואני רואה שבהקשר
30 הסכומים שאפשר לנכות כאשר העובד י צא מישראל בזמן שנקבע לו. יש סמכות להפחית את
31 הסכום פיקדון שזה מה שקבעה הכנסת שיש מקום להכניס את זה בחוק. לא נכון לומר שאנו
32 סבורים שהחוק לא חוקתי, בסופו של דבר עמדת היועץ המשפטי של הכנסת שעמדת היועץ
33 המשפטי של הממשלה התקבלה על ידי חברי הכנסת ולגופו של ההסדר הזה חשבנו שנכון לפנות
34 גם לראש הממשלה.

35
36 עו"ד טאובמן: אנו באנו כאן לזעוק את הזעקה של תושבי דרום תל אביב ואדוני עמד על כך
37 שהמצוקה נגד עיניו וכאבם של תושבי דרום תל אביב שהם בשולי החברה. אדוני הוסיף בפסקה

210 בפסק הדין – מצטט. הרשות המבצעת והרשות המחוקקת רוצה לקחת את החוק לידיים
ועכשיו יש כאן הסדר אחר שכל כולו הסדר כלכלי. אנו לא מדברים על החלק של המעביד, ואני
גם לא חושב שיש על מה לדבר שכל עובד בישראל מפרש שישה אחוזים משכרו. הכספים הללו
שמורים עבור העובד עצמו. את הכספים האלה העובד מקבל רק בפנסיה. מפנה לנתונים קשים
שיש בהם כדי להפוך את התמונה מהבחינה הזו, לשאלתו של כבוד השופט שוהם באם העניין
הזה לא דוחק אותם משוק העבודה.

מטרת ההפרשה אני מתייחס לנימוק אחד בלבד וזו עילות היציאה מישראל. לאור נסיבות אותם
חוקים שדברו על הפרדה בין האוכלוסייה מפנה לבג"ץ 865/14. טענת העותרים אומרים
שמכיוון שאנו צריכים להפקיד ארבעה עשר אחוז משכרם בפיקדון, ולכן הם בעצם לא יכולים
להתקיים בכבוד. זאת טענתם.

אתיחס לעדן הראשון, האם באמת העותרים או המסתננים אינם יכולים להתקיים בכבוד?
החוק חוקק בישראל ב-2012 - מפנה להצעת החוק - מצטט. גם נקבע חוק על איסור הלבנת הון
מגיש את שני הדברים.

החוק הזה התייחס בדיוק לאותה נקודה. החוק הזה בא ואומר שכדי לעודד מסתננים לצאת
מישראל - מצטט. הכספים האלה מיועדים לכלכלה של אריתריאה וסודן. הם רצו להתמודד
עם התופעה זהו ומדינת ישראל לא הצליחה. אי אפשר לאכוף את החוק הזה הלכה למעשה.
להשאיר את הכספים האלה כדי לגרום לשינוי מדיניות במדינת אריתריאה.

בשנת 2012 בוועדת הפנים שם הועלו נתונים במדינת ישראל. וגם את זה אי אפשר ליישם.
נאמר בנתונים פרוטוקול מסי 605 באמצע העמוד - מצטט. לפי נתוני הבנק הלאומי מ-2015
מדובר בשליש מהכספים. מה הכספים שמועברים למדינת ישראל - מצטט. לאריתריאה של
אינטרס להמשיך את המצב הקיים על מנת להכניס מטבע זר, גם לפי הנתונים שהציגה המדינה
בעניין עמדתה מדובר בהפקדה של אלף שקלים, 285 דולר לאדם. כלומר יש קבוצה של אנשים
אריתריאים שנמצאים בחו"ל ומציינים את מדינת אריתריאה. כאן הם מציגים מקרה קיצון על
סמך תצהירים ובאים להכריע בחוק. רק או מר שמי שעומד בעתירה כאן אמר על כך שמניעת
הוצאת הכספים חזרה לאריתריאה ידחק לפשע כי הם יאלצו להעביר את הכספים באמצעות
חמאס.

כבוד השופט א' שהם: בעצם אתה טוען שזה לא נדרש לקיום בכבוד, אלא זה יוצא החוצה.

עו"ד טאובמן:

נכון.

הרי הם לא חוזרים לארץ מוצאם הרי הם חוזרים למדינה שלישית לפי דברי העותרים. אותה
מדינת שלישית זה תיק אחר לגבי חוקיות נוהל משמרות אבל לא בעצם למדינה שלישית.
יש היום פסקי דין חדשים מנובמבר 2016, מאי 2017, דוחות של האוס, נתונים של היום
שמבצעים הרחקה למדינת אריתריאה וסודן. הנתונים האלה צריכים להיבחן במדינה. חייבים
למצוא את הפתרון.

1 עו"ד : אנו כאן כדי לנסות למנוע ביצוע חוק פוגעני. מה שמפריע שאם נסתכל על רשימת
 2 הארגונים יש שם רק שני ארגונים של מבקשי מקלט. יתר הארגונים הם ארגוני נשים. נשים
 3 ערביות, אותן נשים בדרום תל אביב שמבקשות לבוא ולטעון שהם נולדו לעוני. מצוקה נוראית,
 4 חוק שלא מציל אותם אלא יפגע בהם. אם זו אחת התכליות של המשיבים, אני לא יודעת על מה
 5 היא מבוססת. אני לא מכירה מחקר כלכלי שגורם למצוקה, לעוני בקרב אוכלוסייה.
 6 אני לא מכירה מצב כזה שיטיב עם האוכלוסייה הזו. הארגונים שני מיצגת עוסקים בעוני והן
 7 מכירות את כל המחקרים שקשורים לעוני, למעמד. אני מדברת על כל מבקשי המקלט ולא רק
 8 על הנשים. המצב מגביר את העוני ואת המצוקה בדרום תל אביב. המצב מגביר אלימות כלפי
 9 נשים, בסופו של דבר זה יפגע בכולם. החוק הזה באם יש לו תכלית אחת שיש לו רציונל זה
 10 תכלית שמדינת ישראל לא רוצה שהם יהיו בישראל. לעודד את אותם אנשים לעזוב. מעל כל
 11 התכליות יש תוכנית על אחת וזו מדינת דמוקרטיה וזה אומר קיום בכבוד, הם נמצאים כאן
 12 במשך שנים ללא זכויות. הם תלויים בין שמיים לארץ. שמוסיפים לזה עוד חוק שמבקש לפגוע
 13 בהם, המצב זועק לשמיים.
 14 טענה של קיום מינמאלי בכבוד, אנו לא טוענות לירידה מחמשת אלפים שקל, המציאות היא
 15 מציאות יותר מורכבת. נתחיל על הנתונים, שליש מרווחים אלף חמש מאות שקל, בין שלושת
 16 אלפים, כלומר מעל מחצית מרוויחים שלושת אלפים שקל. אנו לא נמצאים ברמות האלה,
 17 האוכלוסייה הזו לא מגיעה לסכומים האלה.
 18 ברמה שנייה לאוכלוסייה הזו, נטען בבג"ץ על ידי המדינה שלא כל קיצוץ שווה לפגיעה בכבוד.
 19 נכון, ושם למה? כיוון ששם יש רשת הגנה רחבה, יש מל"ל אבל פה לאנשים האלה אין שום
 20 דבר. מלבנתחילה הם מרוויחים פחות מחמשת אלפים שקל. לזה אנו מכנסים את העדר השפה,
 21 העדר יכולת להתמודד מול המשאבים. תראו באילו תנאים האנשים האלה חיים. הלכתי
 22 למקומות הפירטיים האלה ואני ברחתי משם, זה בלתי נסבל. לשרת מישהו וימשיך לחיות ככה,
 23 זה לא מחזיק מים.
 24
 25 כבוד השופט א' שהם: אם הנתונים של הדלתה הזו משמשת בעצם להעברת הכספים למדינות
 26 המוצא. אם אפשר להוכיח את הטענה הזו שהסכום שלא נועד לקיום בישראל ?
 27
 28 עו"ד תגיר: זה לא המצב בישראל, החוק מ-2012 כלומר חמש שנים הם לא יכולים להוציא את
 29 הכספים האלה מישראל. בהחלט אנו חושבים שהאוכלוסייה היא אוכלוסייה שרובה לא מגיעה
 30 לקיום בכבוד, שכר מינימום יש סיבה שהוא נקבע. הכל מפורט בטבלאות של המל"ל. השכר
 31 שהם גבו מגיע לתחת לקו העוני. זה לא סותר את הטענות שלנו לגבי כל האוכלוסייה.
 32
 33
 34
 35
 36
 37

נדחה למתן החלטה

קלדנית: ענת